

www.vulkani.rs
office@vulkani.rs

Naziv originala:
Jennette McCurdy
I'M GLAD MY MOM DIED

Copyright © 2022 by Waffle Cone, Inc.

Originally published by Simon & Schuster, Inc.

Jacket design by Faye Orlove

Jacket photograph by Koury Angelo

Interior design by Carly Loman

Translation Copyright © 2025 za srpsko izdanje Vulkan izdavaštvo

ISBN 978-86-10-05489-7

Ova knjiga štampana je na prirodnom recikliranom papiru od drveća koje raste u održivim šumama. Proces proizvodnje u potpunosti je u skladu sa svim važećim propisima Ministarstva životne sredine i prostornog planiranja Republike Srbije.

Drago mi je što je
moja mama umrla

Dženet
Makardi

Prevela Branka Stamenković

VULKAN
IZDAVAŠTVO

Beograd, 2025.

Za Markusa, Dastina i Skotija

Prolog

Čudno je to kako bližnjima u komi uvek saopštavamo neke važne vesti, kao da je koma tek posledica nedostatka životnog uzbuđenja.

Mama je u bolnici, na odeljenju intenzivne nege. Lekar nam je saopštio da joj je ostalo još četrdeset osam sati života. Baka, deka i tata su u čekaonici, telefoniraju rodbini i jedu grickalice iz aparata. Baka kaže da joj biskviti umanjuju napetost.

Stojim pored maminog malog komiranog tela sa tri starija brata – Markusom (Pribranim), Dastinom (Pametnim) i Skotom (Osećajnim). Brišem krpom uglove njenih krmeljavih zatvorenih očiju u trenutku kad to počinje.

„Mama“, prošaputao je Pribrani mami na uho, nadvijajući se nad nju, „ubrzo ću se ponovo preseliti u Kaliforniju.“

Svi smo se prenuli, uzbuđeno iščekujući da se mama možda iznenada probudi. Ništa se ne dešava. Zatim je pristupio Pametni.

„Mama. Uh, mama, Kejt i ja ćemo se venčati.“

Ponovo smo se svi uspravili. I dalje ništa.

Napred je zakoračio Osećajni.

„Mamice...“

Ne slušam šta Osećajni govori da bi pokušao da probudi mamu, jer užurbano radim na sopstvenom materijalu za razbuđivanje.

I sad je red na mene. Sačekala sam da svi siđu u prizemlje da bi nešto pojeli, kako bih mogla da budem sama s njom. Povukla sam škripavu stolicu blizu njenog kreveta i sela. Smešim se. Spremam se da pucam iz najsnažnijeg oružja. Ništa venčanja, ništa selidbe. Imam nešto mnogo važnije da ponudim. Nešto za šta sam sigurna da je mami do toga stalo više nego do bilo čega drugog.

„Mama. Ja sam... sad tako mršava. Konačno sam se spustila na četrdeset kilograma.“

Nalazim se na odeljenju intenzivne nege s majkom na samrti, i sigurna sam da će je probuditi činjenica da su se, otkad je hospitalizovana, moj strah i tuga stopili u savršen koktel motivacione anoreksije, pa sam konačno uspela da dostignem maminu ciljanu telesnu težinu: četrdeset kilograma. Toliko sam sigurna da će ta činjenica uroditi plodom da se potpuno zavaljujem u stolicu i pompezno prekrštam noge. Čekam da ona dođe sebi. I čekam. I čekam.

Međutim, ne dešava se. Ona ne dolazi sebi. Nije mi jasno. Ukoliko moja telesna težina nije dovoljna da razbudi mamu, onda je ništa ne može razbuditi. A ukoliko je ništa ne može razbuditi, to znači da će ona stvarno umreti. A ako će stvarno mreti, šta ja da radim sa sobom? Moja životna svrha oduvek je bila da usrećim mamu, da budem onakva kakva je želela da budem. A bez mame, ko sad treba da budem?

pre

1.

Poklon ispred mene umotan je u ukrasni božićni papir, iako je tek kraj juna. Ostalo nam je tako mnogo ukrasnog papira nakon praznika zato što je deka kupio tuce rolni u *Sems klubu*, iako mu je mama milion puta rekla da tamo cena uopšte nije povoljna.

Ne cepam ga, već odmotavam, jer znam da mama voli da čuva ukrasne papire od svih poklona. Ako ga budem pocepala, papir neće biti u dovoljno dobrom stanju da bi ona bila zadovoljna. Dastin tvrdi da je mama horderka, ali mama tvrdi da prosto voli da čuva neke uspomene. Zato pažljivo odmotavam.

Podižem pogled ka svima koji me posmatraju. Tu je baka sa svojom natapiranom trajnom, nosićem i ličnim intenzitetom, istim onim koji pokazuje kad god posmatra nekog ko otvara poklone. Užasno je investirana u to odakle pokloni potiču, koliko su koštali, da li su bili na rasprodaji ili ne. Ona *mora* sve to da zna.

I deka me posmatra, usput snimajući fotografije. Mrzim da se fotografišem, ali deka voli da fotografiše. A kad deka nešto voli, nema šanse da ga u tome zaustavite. Kao kada mu mama kaže da prestane da jede prepunu činiju sladoleda od vanile svake noći pre spavanja, jer to neće doneti nikakvo dobro njegovom već oslabljenom srcu. On nikad neće prestati da jede svoj sladoled i neće prestati da snima svoje fotografije. Da ga tako mnogo ne volim, verovatno bih se razbesnela.

Tata je tu, u polusnu, kao i obično. Mama ga iznova gurka laktom i šapuće mu da stvarno misli da nešto s njegovom tiroidnom nije u redu, a onda tata iziritirano kaže: „Moja tiroidna je u redu“, i pet sekundi kasnije ponovo je u polusnu. To im je uobičajena dinamika. To ili svađa s urlanjem iz petnih žila. Ovo mi se više sviđa.

Tu su i Markus, Dastin i Skoti. Sve ih volim iz različitih razloga. Markus je tako odgovoran, tako pouzdan. Pretpostavljam da to ima smisla jer je praktično već odrasla osoba – ima petnaest godina – ali uprkos tome, deluje snažnije od mnogih drugih odraslih osoba koje me okružuju.

Dastina volim uprkos tome što veći deo vremena izgleda kao da ga nerviram. Sviđa mi se to što mu dobro idu crtanje, istorija i geografija, u kojima sam ja užasna. Pokušavam da mu dajem mnogo komplimenata zbog onoga u čemu je dobar, ali on me naziva uvlakačom. Nisam sasvim sigurna šta to znači, ali na osnovu toga kako to kaže, jasno mi je da je reč o uvredi. Ipak, prilično sam sigurna da potajno ceni te komplimente.

Skotija volim zato što je nostalgičan. Tu reč sam naučila iz ilustrovanog rečnika, koji nam mama čita svaki dan, jer se školujemo kod kuće, pa sad pokušavam da je upotrebim bar jednom dnevno da je ne bih zaboravila. Stvarno se može primeniti na Skotija. „Sentimentalnost prema prošlosti.“ On je definitivno poseduje, mada ima tek devet godina, pa i nema previše prošlosti. Skoti plače kad prođe Božić, kada prođu rođendani, kada prođe Noć veštica, a ponekad i kad prođe neki običan dan. Plače jer je tužan što se nešto završilo, i mada to nešto jedva da se uopšte završilo, on već čezne za tim. *Čeznja* je još jedna reč koju sam naučila iz ilustrovanog rečnika.

I mama me posmatra. Oh, mama! Tako je lepa. Ona misli da nije, pa verovatno zato svakog dana provodi sat vremena nameštajući frizuru i šminkajući se, čak i kad ide samo u prodavnicu. Za mene to nema smisla. Kunem se da bolje izgleda bez svega toga. Prirodnije. Možete da joj vidite kožu. Oči. Nju. A ona sve to pokriva. Nanosi tečni puder na lice i povlači olovku uz suzni kanal, razmazuje dosta kreme po obrazima i stavlja mnogo pudera preko nje. Mnogo tapira kosu. Nosi cipele s potpeticama kako bi bila visoka 158 centimetara, jer za svoju stvarnu visinu od 150 centimetara uvek kaže da – nije to to. Toliko toga joj nije potrebno i volela bih da to ne koristi, ali uspevam da je vidim ispod svega. I upravo ono što jeste ispod svega toga jeste ono što je lepo.

Drago mi je što je moja mama umrla

Mama me posmatra, i ja posmatram nju, i uvek je tako. Uvek smo povezane. Prepletene. Jedno. Osmehnula mi se kao da me požuruje, pa sam požurila. Ubrzala sam se i završila odmotavanje ukrasnog papira sa mog poklona.

Razočarala sam se, ako ne i užasnula, čim sam videla šta sam dobila kao poklon za svoj šesti rođendan. U redu, to jesu Bepci, ali ovaj dvo-delni komplet – majica i šorts – na sebi imaju Anđeliku (meni najmanje simpatičan lik) okruženu belim radama (mrzim cveće na odeći). A oko rukava i nogavica su karneri. Ako postoji nešto što bih mogla označiti kao potpuno suprotno sopstvenoj duši, onda su to karneri.

„Sviđa mi se!“, uzvikujem oduševljeno. „To mi je najomiljeniji poklon ikad!“

Odglumila sam lažan osmeh najbolje što sam mogla. Mama ne primećuje da je osmeh lažan. Ona misli da mi se iskreno sviđa poklon. Kaže mi da obučem komplet za žurku i već počinje da mi skida pidžamu. Dok mi svlači odeću, to mi deluje više kao cepanje nego kao odmotavanje.

Prošlo je dva sata. Stojim u uniformi s Anđelikom u Istgejtskom parku, okružena prijateljima, ili bolje rečeno jedinim drugim ljudima u životu koji su mojih godina. Svi su iz mog odeljenja veronauke pri crkvi. Tu je Karli Rajcel sa svojom cikcak trakom za kosu. Tu je Medison Tomer, sa svojim poremećajem u govoru, koji bih volela da i sama imam, jer je tako prokleta kul. Tu je i Trent Pejdz, priča o roze boji, i to nadugačko i naširoko, na opšte zgražavanje odraslih oko sebe. (U prvi mah nisam shvatala zašto je odraslima tako važna Trentova opsednutost roze bojom, ali sam potom sabrala dva i dva. Oni misle da je on gej. A mi smo mormoni. Iz nekog razloga, ne možete istovremeno biti gej i mormon.)

Posluženi su torta i sladoled, pa sam oduševljena. Dve cele nedelje već čekam na ovaj trenutak, otkad sam odlučila šta ću poželeti. Rođendanska želja je nešto najmoćnije što trenutno imam u životu. To mi je najbolja prilika za kontrolu. Ne uzimam tu priliku zdravo za gotovo. Želim da je iskoristim.

Svi falširaju dok pevaju „Danas nam je divan dan“, a Medison, Trent i Karli dodaju *ča-ča-ča* nakon svakog stiha – i to me mnogo nervira. Jasno mi je da svi oni misle da je to kul, to što dodaju *ča-ča-ča*, ali ja mislim da to kvari čistoću rođendanske pesme. Zašto prosto ne ostave dobru pesmu na miru?

Susrela sam mamin pogled da bih joj dala do znanja da je volim, da mi je ona prioritet. Ona ne peva *ča-ča-ča*. I poštujem je zbog toga. Osmehnula mi se nabravši nos, usled čega osećam kao da će sve biti u redu. Uzvrćam joj osmeh, pokušavajući da što bolje u potpunosti upijem ovaj trenutak. Osećam da mi suze naviru na oči.

Mama je prvi put dobila dijagnozu četvrtog stadijuma raka dojke kada mi je bilo dve godine. Toga se jedva i sećam, ali neki prizori mi se vraćaju.

Tu je prizor u kome mi mama plete veliko ćebe od zeleno-bele vunice, pričajući mi da je to nešto što bih mogla da imam uz sebe dok je ona u bolnici. Mrzela sam ga, ili sam bar mrzela način na koji mi ga je dala, ili zbog osećanja koja sam imala dok mi ga je davala – ne sećam se šta sam tačno mrzela, ali postoji nešto što sam u tom trenutku apsolutno mrzela.

Tu je prizor u kome, držeći deku za ruku, šetam preko nečeg što mora da je bio bolnički travnjak. Trebalo je da beremo maslačke, da bi ih odneli mami, ali sam ja umesto toga brala neko smeđe, malo, lepljivo korenje, jer mi se više sviđalo. Mama ga je godinama čuvala u plastičnoj kutiji od bojica, na polici za televizor. Kako bi sačuvala uspomenu. (Možda odatle potiču Skotovi nostalgični instinkti?)

Tu je prizor u kome sedim na neravnom plavom tepihu u uglu prostorije u našoj crkvi, i posmatram kako dva mlada i zgodna misionara stavljaju svoje šake na maminu ćelavu glavu da bi je blagosiljali, dok je ostatak porodice sedeo na hladnim stolicama na sklapanje u krugu prostorije. Jedan misionar osveštao je maslinovo ulje kako bi postalo sveto ili štagod, pa ga je sipao mami na glavu, koja je počela još više da se presijava. Drugi misionar je potom izrekao blagoslov, moleći da se mamin život produži, ako je to volja božja. Baka je skočila sa stolice i rekla:

Drago mi je što je moja mama umrla

„Čak i da nije volja božja, dođavola!“, što je uznemirilo Svetog duha, pa je misionar morao da krene s molitvom iz početka.

Mada se jedva sećam tog perioda svog života, nije kao da moram da ga se sećam. O tim događajima se u domu Makardijevih tako često pričalo da niste ni morali biti prisutni da bi vam se to iskustvo urezalo u pamćenje.

Mama voli da priču o svom raku – o hemioterapiji, zračenju, transplantaciji koštane srži, mastektomiji, grudnim implantatima, četvrtom stadijumu, kako je imala samo trideset pet godina kada se razbolela – prepričava svima koji dolaze u crkvu, komšijama ili kupcima u *Albertsonsu*, svima koji su spremni da je saslušaju. Mada su sve te činjenice tužne, vidim da sama priča mami daje dubok osećaj ponosa. Svrhe. Kao da je ona, Debra Makardi, na ovu zemlju poslata kako bi preživela rak i mogla svima to da ispriča... bar pet do deset puta.

Mama se raka priseća onako kako se većina priseća godišnjih odmora. Čak ide toliko daleko da ceremonijalno svake nedelje iznova gleda video koji je snimila neposredno nakon što je saznala za svoju dijagnozu. Svake nedelje nakon crkve neko od dečaka joj ubaci VHS kasetu u video-rikorder, jer ona ne zna kako njime da upravlja.

„U redu, svi, pssst! Malo tišine. Hajde da gledamo i budemo zahvalni zbog toga kako se mama sad oseća“, rekla bi mama.

Iako mama kaže da taj video-snimak gledamo kako bismo osetili zahvalnost zato što je ona sad dobro, ima nečega u gledanju tog video-snimka što mi nekako smeta. Jasno mi je da se dečaci zbog toga osećaju veoma neprijatno, a definitivno se i ja osećam neprijatno. Mislim da niko od nas ne želi da se priseća uspomena na ćelavu i tužnu majku na samrti, ali niko od nas to ne kaže.

Video-snimak kreće. Mama peva uspavanke nama četvoro dok sedimo oko nje na kauču. I baš kao što video ostaje isti svaki put kada ga pustimo, i mamini komentari su isti. Apsolutno svaki put kada ponovo gledamo ovaj video-snimak, mama komentariše kako je težina situacije

prosto „bila prevelika za Markusa“, pa je iznova morao da izlazi u hodnik kako bi se pribrao pre nego što ponovo uđe. To nam kaže na način kojim kao da otkriva da je to najveći mogući kompliment. To što je Markus uznemiren zbog mamine neizlečive bolesti predstavlja dokaz da je on neverovatna osoba. Potom komentariše da sam ja bila *smrdljivica*, ali tu reč *smrdljivica* izgovara s tako mnogo otrova da zbog toga ona zvuči kao psovka. Potom priča kako ne može da veruje da nisam prestajala da iz sveg grla pevam pesmu *Zvončići*, uprkos tome što je raspoloženje očigledno bilo tmurno. Ne može da veruje da ja to nisam mogla da shvatim. Kako sam uopšte mogla biti tako dobro raspoložena kad je moje okruženje bilo tako očigledno sumorno? Imala sam tad samo dve godine.

Međutim, uzrast ne predstavlja izgovor. Osećam ogromnu krivicu svaki put kad iznova gledamo video-snimak. Kako je moguće da nisam znala kako treba da se osećam? Kakva glupa idiotkinja! Kako je moguće da nisam osetila šta je mami potrebno? Da je imala potrebu da svi budemo ozbiljni, da nam ta situacija padne što je teže moguće, da budemo slomljeni. Bilo joj je potrebno da bez nje budemo niko i ništa.

Mada su mi poznate tehnikalije mamine priče o raku – hemioterapija, transplantacija koštane srži, zračenje – sve su to reči koje izazivaju snažnu i šokantnu reakciju kod ljudi koji ih čuju, kao da ne mogu da veruju koliko je mami bilo teško, ali za mene su to samo tehnikalije. Ništa mi zapravo ne znače.

Međutim, ono što mi *stvarno* nešto znači jeste opšte raspoloženje u domu Makardijevih. Najbolje bih ga opisala kada bih rekla da je, otkad znam za sebe, vazduh u domu ličio na zadržan dah. Kao da smo svi u vakuumu i čekamo da se mamin rak vrati. Između neprestanih prisećanja na mamin prvi rak i čestih odlazaka na kontrole kod lekara, neiskazano raspoloženje u kući je teško. Krhkost maminog života predstavlja centar mog.

I mislim da mogu nešto da uradim povodom te krhkosti sa svojom rođendanskom željom.

Drago mi je što je moja mama umrla

Konačno se završila pjesma *Danas nam je divan dan*. Sad je taj trenutak. Moj veliki trenutak. Zatvaram oči i duboko udišem vazduh dok pomišljam želju u glavi.

Želim da mama poživi još godinu dana.

2.

„Još jedan red kopči i završile smo“, kaže mama misleći na kopče u obliku leptira, koje pažljivo stavlja na moju glavu. Mrzim tu frizuru, redove utegnute kose uz pomoć malih kopči koje mi grebu skalp. Radije bih nosila bejzbol kapu, ali mama voli ovaj stil i kaže da izgledam lepo, tako da će to ipak biti kopče u obliku leptira.

„U redu, mama“, kažem mašući nogama napred-nazad dok sedim na poklopcu zatvorene WC šolje. Mahanje nogama je zabavno. Prepuštam mu se.

Zazvonio je fiksni telefon.

„Pobogu!“ Mama otvara vrata kupatila i izvija se iz njega što više može kako bi zgrabila telefon koji visi na zidu u kuhinji. Sve to radi ne puštajući pramen moje kose na kome trenutno radi, tako da je i celo moje telo nagnuto u istom smeru kao i mamino.

„Halo!“, kaže dok se javlja na telefon. „Aha. Aha. ŠTA?! Devet uveče? To je najranije što možeš?! Kakogod, pretpostavljam da će deca morati da provedu JOŠ JEDNU NOĆ bez svog TATE. Ti si kriv za to, Mark. Ti si kriv.“

Mama je zalupila slušalicu.

„To je bio tvoj otac.“

„Shvatila sam.“

„Taj čovek, Net, kunem ti se... Ponekad prosto...“ Udahnula je duboko i napeto.

„Ponekad prosto – šta?“

„Pa, mogla sam da se udam za nekog lekara, advokata ili...“

„Indijansko poglavicu“, završila sam njenu rečenicu, jer tako dobro poznajem tu njenu frazu. Jednom sam je pitala s kojim se to indijanskim

Drago mi je što je moja mama umrla

poglavicom zabavljala, a ona mi je rekla da nije to mislila bukvalno, da je to metafora, da se tako kaže da je nekad mogla imati koga god poželi, pre nego što je dobila decu, zbog koje je postala manje privlačna. Rekla sam joj da mi je žao, a ona je rekla da je to u redu, da bi radije imala mene nego nekog muškarca. Onda mi je rekla da sam joj ja najbolja prijateljica i poljubila me u čelo, a potom naknadno dodala da je stvarno izašla par puta s jednim lekarom: „Visokim i uglađenim, finansijski vrlo stabilnim.“

Mama nastavlja da stavlja kopče u moju kosu.

„I producente. Filmske i muzičke producente. Kvinsi Džouns se jednom prilikom osvrnuo kada smo se mimoišli na nekom uličnom čošku. Iskreno, Net – ne samo da sam mogla da se udam za bilo koga od tih muškaraca već je i *trebalo* to da uradim. Rođena sam za dobar život. Za slavu i bogatstvo. Znaš li koliko sam želela da budem glumica?“

„Ali ti baka i deka nisu dozvolili“, kažem.

„Ali mi baka i deka nisu dozvolili, tako je.“

Zanima me zašto joj baka i deka to nisu dozvolili, ali ne pitam je. Znam da neka pitanja ne treba postavljati, a naročito ona koja zahtevaju previše detalja. Umesto toga, dopuštam mami da mi saopšti onoliko koliko ona želi, sve vreme je pažljivo slušajući i pokušavajući da to čujem onako kako ona želi da čujem.

„Jao!“

„Izvini, da li sam ti zakačila uvo?“

„Da, u redu je.“

„Teško mi je da vidim iz ovog ugla.“

Mama počinje da mi trlja uvo. Istog trenutka osećam se bolje.

„Znam.“

„Želim da ti omogućim život kakav ja nikad nisam imala, Net. Želim da ti podarim život kakav ja zaslužujem. Život kakav mi roditelji nisu dozvolili da imam.“

„U redu.“ Osećam nervozu zbog onog što sledi.

„Mislim da treba da glumiš. Mislim da bi bila sjajna mala glumica. Plavuša. S plavim očima. Izgledaš baš kao što vole u tom gradu.“

„U kom gradu?“

„U Holivudu.“

„Zar Holivud nije daleko?“

„Udaljen je sat i po. Mada, auto-putem. Morala bih da naučim kako da vozim po auto-putu. Ali to je žrtva koju sam spremna da podnesem zbog tebe, Net. Jer ja nisam kao moji roditelji. Želim ono što je najbolje za tebe. Uvek. Znaš to, zar ne?“

„Da.“

Mama zastaje onako kako to čini kada se sprema da kaže nešto što misli da će obeležiti veliki trenutak. Savila se da bi me pogledala u oči – i dalje držeći nedovršeni pramen moje kose.

„Pa, šta kažeš? Želiš li da glumiš? Hoćeš li da budeš mamina mala glumica?“

Postojao je samo jedan ispravan odgovor.